

**HOSPODÁŘSKÁ
POLITIKA**

Úloha státu v makroekonomice

Fiskální politika

Monetární politika

Vnější hospodářská politika

1

ÚLOHA STÁTU

☉ **Hospodářsko-politická centra:**
vláda a centrální banka. Jedná se o rozhodující subjekty v utváření hospodářské politiky.

☉ **Cíle hospodářské politiky:**
cenová stabilita, plná zaměstnanost, ekonomický růst a vyrovnaná platební bilance.

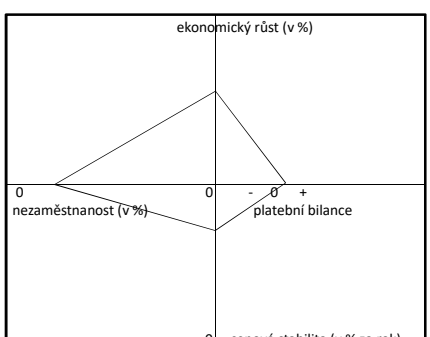
☉ **Grafické vyjádření konfliktnosti čtyř cílů:**
magický čtyřúhelník.

„Čím je plocha čtyřúhelníku větší,
tím byla hospodářská politika účinnější“.

2

ÚLOHA STÁTU

3

FISKÁLNÍ POLITIKA

DEFINICE
„Vědomé využívání státního rozpočtu (popř. ostatních veřejných rozpočtů) za účelem dosažení stanovených cílů.“

CÍL
„Hlavním cílem FP je udržení vyváženého ekonomického růstu, zajištění nízké míry nezaměstnanosti, cenové stability a vnější ekonomické rovnováhy.“

NOSITELÉ
Vláda, ministerstva, okresní úřady, kraje, obce

4

FISKÁLNÍ POLITIKA – FUNKCE

Mikroekonomická funkce

- ☉ Redistribuční
přerozdělení důchodů
- ☉ Alokační
efektivní alokace veřejných statků

Makroekonomická funkce

- ☉ Stabilizační
Stabilizace hospodářského cyklu

5

FISKÁLNÍ POLITIKA - NÁSTROJE

Diskreční opatření
Vědomá opatření vlády/parlamentu. Jednorázová rozhodnutí o fiskálních opatření. Např. změna daňové sazby, stanovení výše vládních výdajů, atd.

Vestavěné stabilizátory
Takové nástroje, které po jejich zavedení diskrečním rozhodnutím působí v hospodářství automaticky a nevyžadují již žádná další rozhodnutí. Např. pojištění v nezaměstnanost, progresivní zdanění příjmů.

6

FISKÁLNÍ POLITIKA

Expanzivní politika

- Výdajová: zvyšování výdajů ze státního rozpočtu
- Daňová: snížení daní

Restriktivní politika

- Výdajová: snížení vládních výdajů
- Daňová: zvýšení daní

7

STÁTNÍ ROZPOČET

Je bilancí příjmů a výdajů státu během jednoho rozpočtového roku (u nás kalendářní rok)

- Příjmy
 - Daně – tj. povinná zákonem určená platba do veřejného rozpočtu (lineární, progresivní a regresivní)
 - ⇒ přímé daně – daň z příjmu FO, PO, majetková daň (dědická, z nemovitostí)
 - ⇒ nepřímé daně – spotřební daně, DPH
 - Příspěvky na sociální zabezpečení - sociální a zdravotní pojištění
- Výdaje
 - Směřují zejména do oblasti zdravotnictví, školství, kultury, výzkumy, státní správy, ochrany životního prostředí atd.

8

STÁTNÍ ROZPOČET

Vyrovnaný/nevyrovnaný státní rozpočet

- Vyrovnaný
příjmy = výdaje
- Nevyrovnaný
přebytkový nebo deficitní

Financování deficitu

- Daňové financování
zvýšení daní
- Dluhové financování
monetizace deficitu (prodej vládních dluhopisů CB)
úvěr ze zahraničí
emise vládních dluhopisů (pokladniční poukázky, dluhopisy do/nad 10 let

9

STÁTNÍ, VEŘEJNÝ DLUH, DLUHOVÁ PAST

STÁTNÍ DLUH

suma nesplacených půjček, které si stát musel vypůjčit na krytí deficitů svých rozpočtů + úroky

VEŘEJNÝ DLUH

zahrnuje také dluh plynoucí z deficitů dalších veřejných rozpočtů (např. dluh v systému veřejného zdravotního pojištění, fondu národního majetku atd.)

DLUHOVÁ PAST

každoroční splácení jistiny a úroků z půjček zatěžuje rozpočet, může se stát, že dluhové zatížení může být zdroje deficitů současných a budoucích.

10

MONETÁRNÍ POLITIKA

DEFINICE

„MP je proces, ve kterém se tvůrce monetární politiky (centrální banka) snaží za pomoci svých nástrojů dosáhnout předem stanovených cílů.“

CÍL

„Hlavním cílem MP je snižování a stabilizace inflace popř. stabilizace devizového kurzu.“

NOSITELÉ

Centrální banka

11

MONETÁRNÍ POLITIKA - NÁSTROJE

Přímé

Např. stanovení limitů úrokových sazeb nebo úvěrových stropů

Nepřímé

Diskontní politika, operace na volném trhu, změny míry povinných minimálních rezerv

12

MONETÁRNÍ POLITIKA

DISKONTNÍ POLITIKA

Podmínky, za nichž centrální banka půjčuje peníze obchodním bankám (úroková sazba resp. diskontní sazba)

- o Expanzivní politika – snížení diskontní sazby
- o Restriktivní politika – zvýšení diskontní sazby

OPERACE NA VOLNÉM TRHU

Prodej a nákup státních nebo jiných vysoce kvalitních obligací (dluhopisů) centrální bankou

- o Expanzivní politika – nákup obligací (zvýšení peněžní báze)
- o Restriktivní politika – prodej obligací (snížení peněžní báze)

ZMĚNY MÍRY POVINNÝCH MINIMÁLNÍCH REZERV

- o Expanzivní politika – snížení míry PMR
- o Restriktivní politika – zvýšení míry PMR

13

MĚNOVÝ TRH

Poptávající poptávají cizí měnu a nabízejí za ni svou domácí měnu. Každý nákup cizí měny je zároveň prodejem měny domácí.

TRH VALUT

trh s papírovými bankovkami a mincemi

TRH DEVIZ

trh měn v jejich bezhotovostní podobě

14

MĚNOVÝ KURZ

Cena na měnovém trhu = směnný poměr dvou měn resp. měnový kurz

MĚNOVÝ KURZ NOMINÁLNÍ

Cena jedné měny vyjádřená v jednotkách měny druhé, tj. *kolik jednotek domácí měny musíme vynaložit ze jednu jednotku měny zahraniční.*

Toto se nazývá přímé kótování. Nepřímé kótování – kurz vyjadřuje počet jednotek zahraniční měny na koupi jednotky domácí měny

MĚNOVÝ KURZ REÁLNÝ

Poměr, v jakém se směňují statky jedné země za statky druhé země, tj. poměr zahraničních cen k domácím cenám:

$$\text{Reálný měnový kurz} = \frac{\text{nominální měnový kurz} \times \text{zahraniční cenová hladina}}{\text{domácí cenová hladina}}$$

15

MĚNOVÝ KURZ - SYSTÉM MĚNOVÝCH KURZŮ

VOLNĚ PLOVOUCÍ KURZY – žádné zásahy autorit na trhu

Zhodnocení/znehodnocení měny

- o *Apresiasi* = zhodnocení, posílení
- o *Depreciace* = znehodnocení, oslabení

PEVNÉ (FIXNÍ) KURZY – hodnota nominálního kurzu stanovena centrální autoritou a udržována oficiálními intervencemi

Zhodnocení/znehodnocení měny – stanovení nové hodnoty kurzu

- o *Revalvace* = zhodnocení, posílení
- o *Devalvace* = znehodnocení, oslabení

16

REŽIMY MĚNOVÝCH KURZŮ V SOUČASNOSTI

Režim pevného měnového kurzu s flukuačním pásmem

Autority vyhlásí pevný kurz, ale skutečný kurz může oscilovat kolem autoritou stanovené hodnoty v rámci zvoleného pásma

Režim posuvného zavěšení měnového kurzu

Autority stanoví a udržují měnový kurz na fixní úrovni, avšak úroveň v pravidelných intervalech mění po malých krocích podle vývoje inflace a jiných makroekonomických veličin

Režim řízeného plovoucího měnového kurzu

Hodnota měnového kurzu je určena trhem, může se volně měnit jako v systému volně plovoucích kurzů, avšak CB občas provádí intervence = snaha zabránění přílišných výkyvů trhu

17

EURO

Eurozóna = hospodářská a měnová unie

Konvergenční kritéria

- Kritérium cenové stability
- Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb
- Kritérium veřejného deficitu
- Kritérium hrubého veřejného dluhu

18

VNĚJŠÍ HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA

DEFINICE

„VHP je disciplínou zabývající se zahraničně – obchodními vztahy, prostřednictvím určitých nástrojů např. cel, kvót, mezinárodních smluv atd. dosáhnout specifických cílů.“

Cíl

„Cílem je zabezpečit vnější ekonomickou rovnováhu, tj. vyrovnanou platební bilanci, určitou úroveň zahraničního dluhu či investic.“

NOSITELÉ

Vláda, ostatní orgány státní správy, centrální banka

19

PLATEBNÍ BILANCE (PB)

Výkaz peněžních i nepeněžních toků. Statistický účetní záznam (princip podvojného účetnictví):

Kreditní položky

Debetní položky

!! PB je vždy vyrovnaná !!

Kategorie PB

Běžný účet

Finanční účet

Účet oficiálních měnových rezerv

20

MEZINÁRODNÍ OBCHOD - PŘÍČINY

- ROZDÍLNÉ KLIMATICKÉ, PŘÍRODNÍ NEBO VÝROBNÍ PODMÍNKY (káva banány)
- ROZDÍLNÉ PREFERENCE SPOTŘEBITELE (česko – knedlo, zelo, vepřo; slovensko – bramborové halušky s brinzou)
- ÚSPORY Z ROZSAHU (vyšší objem výroby – vyšší zisk)
- ABSOLUTNÍ VÝHODY (absolutně nižší náklady než ostatní státy)
- KOMPARATIVNÍ VÝHODY (zaměření na činnost, ve které má země nižší alternativní náklady)

21

PŘEKÁŽKY VOLNÉHO MEZINÁRODNÍHO OBCHODU

- ◎ Cla – důvod vzniku:
 - Cíl zájmové skupiny
 - Národní bezpečnost
 - Merkantilistické důvody
 - Antidumpingové cla
 - Odvetné cla
 - Cla na ochranu mladých odvětví
 - Nekalá konkurence

22

PŘEKÁŽKY VOLNÉHO MEZINÁRODNÍHO OBCHODU

- ◎ Kvóty – množství omezení
- ◎ Embarga – politický zákaz dovážet/vyvážet
- ◎ Prohibitivní cla – clo tak vysoké, že ekonomicky znemožňuje jakékoli dovozy nebo vývozy

23